

Ir. J.L. Hiel
J. Hoornweg
Ir. H.J. Vleeming
H.J. Bisperink

No. 3.40

**BEDRIJFSECONOMISCHE ASPECTEN
VAN DE VARKENSHOUDERIJ
IN ENGELAND**

Verslag van een studiereis van 22-28 oktober 1972

L26
3.40c

Mei 1973

**Landbouw-Economisch Instituut
Afd. Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw**

373325

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
HOOFDSTUK I HET REISPROGRAMMA	7
HOOFDSTUK II ENKELE OPMERKELIJKE PUNTEN IN DE BEDRIJFSOPZET EN DE BEDRIJFSVOERING	10
§ 1. De grond	10
§ 2. De gebouwen	10
§ 3. De arbeid	12
§ 4. De veevoederverzorging	13
§ 5. Afzet, geslacht gewicht en integratie- vormen	13
§ 6. Gesloten bedrijven	14
§ 7. Gecombineerd met grondgebruik	14
§ 8. Vrij grote bedrijven	14
§ 9. Problemen met mest en gier	14
HOOFDSTUK III KENGETALLEN	15
§ 1. Fokkerij	15
§ 2. Mesterij	16
HOOFDSTUK IV BEDRIJFSECONOMISCHE BOEKHOUDINGEN	18
HOOFDSTUK V VERGELIJKING VAN DE KOSTEN	19
§ 1. De arbeidskosten	19
§ 2. De voederkosten	20
§ 3. De huisvestingskosten	22
§ 4. Overige kosten	24
HOOFDSTUK VI OPBRENGSTPRIJZEN EN ONTWIKKELING VAN DE RENTABILITEIT	25
§ 1. De opbrengstprijzen	25
§ 2. Vergelijking van de rentabiliteit	29
§ 3. De ontwikkeling van de varkenshouderij	31
§ 4. De toekomstige ontwikkeling	31
SAMENVATTING EN CONCLUSIES	33

Woord vooraf

De aansluiting van het Verenigd Koninkrijk bij de Europese Gemeenschap blijkt aan beide zijden een sterke stimulans te zijn voor de wederzijdse belangstelling in de toekomstige partnerlanden. Deze reis is mede gemaakt in het kader van de vele contacten die over en weer, vooral in het laatste jaar tot stand zijn gekomen.

Het doel van deze reis was bestudering van de omstandigheden waarin de varkenshouderijbedrijven in het Verenigd Koninkrijk werken. Het was tevens de bedoeling om aandacht te besteden aan de contractproductie en andere vormen van integratie.

Uit de literatuur bereiken ons gegevens over technische en economische resultaten in andere landen. Bij de beoordeling hiervan moeten men de achtergronden kennen waartegen deze gegevens geplaatst moeten worden. Men moet weten hoe kengetallen worden vastgesteld, welke kosten worden berekend, hoe de prijsverhoudingen zijn.

De grote vraag voor de Nederlandse varkenshouderijbedrijven is: "Hoe is onze concurrentiepositie ten opzichte van bedrijven in de partnerlanden". Een reis van vijf dagen kan niet al het materiaal verschaffen dat nodig is om op deze vraag een afdoend antwoord te geven. Dit zal langzamerhand duidelijk moeten worden uit de contacten die er in de toekomst zullen zijn. We hopen met het verslag van deze reis een steentje bij te dragen tot deze toekomstige contacten, tot een goede gedachtewisseling en een vruchtbare uitwisseling van bedrijfseconomische resultaten.

De Nederlandse Landbouwwraad in Londen, de heer ir. D. Vries bemiddelde voor ons bij de organisatie van deze reis. We zijn hem en de heren J.P. Tripplaar en ir. A. v.d. Struik zeer erkentelijk voor de contacten die wij dank zij deze bemiddeling tijdens ons verblijf in Engeland konden leggen.

Verder zijn wij dank verschuldigd aan de heer D.H. Smith, hoofd van de Pig Improvement Services van de Meat en Livestock Commission die de contacten legde met de instanties en de bedrijven die we bezochten. Ook de eigenaren van de bezochte bedrijven en de deskundigen van verschillende instellingen danken wij voor de prettige gedachtewisseling en de gastvrije ontvangst.

De deelnemers aan deze studiereis waren de consultants voor de varkens- en pluimveehouderij ir. J.L. Hiel en ir. H.J. Vleeming. Namens het Landbouw-Economisch Instituut namen deel J. Hoornweg en H.J. Bisperink.

Dit verslag is samengesteld door H.J. Bisperink in overleg met de andere deelnemers aan deze studiereis.

HOOFDSTUK I

Het reisprogramma

Maandag 23 oktober 1972.

Gesprek op de Nederlandse Ambassade met de heren ir. D. Vries, J.P. Tripplaar en ir. A. v.d. Struik.

Gesprek met de heren D.H. Smith en H.F. Marks, resp. Hoofd van de Pig Improvement Services en Hoofd van de Economische afdeling van de Meat en Livestock Commission (MLC).

Onderwerpen: De organisatie van de MLC.
Fokkerij en selectie.
Technisch economische boekhoudingen.
Kengetallen.

De bedrijfsbezoeken voor de volgende dagen werden door de MLC georganiseerd.

Dinsdag 24 oktober 1972.

Begeleiding door de varkenshouderijdeskundige van de MLC de heer H. Neilson.

Bezoek aan het fokbedrijf van BOCM-Silcock.
Directeur de heer H. Smith.

BOCM-Silcock is de grootste mengvoederproducent in Engeland.

Dit bedrijf heeft een programma voor een geïntegreerde productie van slachtvarkens.

Op het eigen fokbedrijf worden 250 fokzeugen gehouden. De beren worden op het eigen bedrijf aan een prestatietoets onderworpen.

De fokkerijafdeling was voor bezoekers gesloten.

Verder heeft men voor zuivere teelt zes (door de MLC geselecteerde) bedrijven van particulieren (nuclius-breeders). Van deze bedrijven koopt BOCM-Silcock zonodig fokmateriaal. Veertig bedrijven fungeren als sub-fokker (multipliers). Deze leveren per jaar 12 000 gekruiste gelten aan vermeerderaars (Commercial Pig Producers). Deze gekruiste gelten hebben bij BOCM-Silcock de merknaam Fastback-Pig. Het gehele programma omvat ongeveer 500 000 slachtvarkens per jaar (4-5% van de nationale productie).

Bezoek aan het "National Agricultural Centre" bij, Leamington Spa.

Op het terrein van het centrum heeft de MLC samen met BOCM-Silcock een afdeling varkenshouderij. Hier werden we ontvangen door de heren M. Potter en A.P. Landon van de MLC.

Verder hebben verschillende bedrijven en organisaties op dit terrein een eigen afdeling.

Tijdens tentoonstellingen (o.a. de Royal Show) trekken deze veel publiek. Ze zijn een groot deel van het jaar open.

De varkenshouderijafdeling die we bezochten is een combinatie van een proefbedrijf en een demonstratiebedrijf op het gebied van de huisvesting. Bij de fokkerij bereikte men zeer goede resultaten.

Bij een speenleeftijd van 5 weken bereikte men 2,2 worpen per zeug per jaar.

Het aantal grootgebrachte biggen was 9,5 per worp.

Woensdag 25 oktober 1972.

Bezoek aan het bedrijf van de heer en mevrouw Avery te Silchester.

Begeleiding door de MLC medewerker de heer H. Benson.

Een bedrijf met 200 ha akkerbouw en 50 ha grasland. Dit grasland wordt als uitloop voor de dragende zeugen gebruikt. Er worden 250 fokzeugen gehouden.

De biggen worden zelf gemest tot het porker-gewicht (50-60 kg geslacht).

Een "pig-man" heeft de verantwoordelijkheid voor de varkenshouderij. Hij wordt bijgestaan door twee andere arbeidskrachten voor de varkenshouderij.

Bezoek aan het bedrijf van de heer G. Wright te Windsor.

Een gesloten bedrijf met veel mechanisatie. De huisvesting maakt een efficiënte arbeidsbesteding onmogelijk. Het bedrijf heeft een eigen mengerij.

Een opvallend punt is de bewerking van de mengmest met een centrifuge. Het vrij droge materiaal dat hierbij wordt verkregen, wordt aan tuinders verkocht. De overblijvende gier wordt in een bassin enigszins stankvrij gemaakt door beluchting en over 4 ha grasland verspreid. Dit wordt dus als een vloeiveld gebruikt.

Donderdag 26 oktober 1972.

Begeleiding door de heer H. Neilson.

Bezoek aan Beechwood Meats, een slachterij en vleesverwerkend bedrijf in Tunbridge Wells, Kent.

Dit bedrijf slacht ongeveer 800 varkens per week.

Er is een samenwerking met twee veevoederfabrieken. Er wordt gestreefd naar vaste leveranciers van slachtvarkens. Bedrijven die regelmatig leveren krijgen toeslagen. Er zijn geen contracten, wel mondelinge afspraken.

Bezoek aan het bedrijf van de heer J. Skinner te Redhill.

Dit bedrijf maakt deel uit van een groepering van vijf stamboekfokkers. Hiervan hebben er twee NL materiaal, twee GY materiaal en één fungeert als vermeerderaar.

De heer Skinner heeft op zijn bedrijf een selectiemesterij voor zeugen en beren.

Er wordt ongeveer 50% uitgeselecteerd. Het fokmateriaal (gekruiste gelten en beren) wordt onder de naam Accredicross-pigs in de handel gebracht.

Vrijdag 27 oktober 1972.

Bezoek aan veevoederfabriek James Duke en Son Ltd in de omgeving van Southampton.

Begeleiding door de heer H. Benson.

Een vrij grote veevoederfabriek die voor een goede bezetting van het bedrijf in de zomer, de varkensproductie bij haar afnemers wil stimuleren.

In de omgeving zijn te weinig biggen. Deze worden gekocht in Cornwall en aan mesters doorverkocht. Men heeft een groep van mesters die per week 300 biggen afnemen.

Er zijn geen contracten.

Bezoek aan het kantoor van het National Economic Development Council in Londen. Gesprek met de heer Sparrow over het rapport: "Pigs and pigmeat". Dit is uitgegeven in de serie: "UK farming and the Common Market".

HOOFDSTUK II

Enkele opmerkelijke punten in de bedrijfsopzet en de bedrijfsvoering

§ 1. De grond

Het grondgebruik is in Engeland vrij extensief. Hiervan krijgt men reeds de indruk als men door het Engelse landschap rijdt. Op de bedrijven die we bezochten werd deze indruk bevestigd.

Dit extensieve grondgebruik hangt ongetwijfeld samen met de bedrijfsgrootte. In Engeland is de gemiddelde grootte 40 ha. Bijna 70% van de cultuurgrond komt voor op bedrijven die groter zijn dan 50 ha.

Het grondgebruik wekt de indruk dat de kosten van de grond gering zijn. Het erfrecht (de oudste zoon erft alles) zal hierop mede van invloed zijn geweest.

Voor de varkenshouderij betekent dit dat er voor zeugen veelal een ruime oppervlakte voor weidegang beschikbaar wordt gesteld.

Op een bedrijf met 250 fokzeugen en een oppervlakte van 250 ha werd 50 ha voor weidegang gebruikt. Volgens de eigenaar van dit bedrijf was de alternatieve opbrengstwaarde van deze grond vrij gering doordat dit gedeelte minder goed bewerkbaar is.

Hierbij zijn verder ook de opbrengstprijzen van akkerbouwgewassen van invloed geweest.

Deze waren in het verleden lager dan in ons land, omdat tegen wereldmarktprijzen werd geproduceerd.

Prijzen in glds./100 kg in 1969/1970

	Nederland	UK
Tarwe	35,15	24,60
Rogge	30,65	18,-
Gerst	30,40	22,05
Haver	28,05	23,70
Consumptieaardappelen	22,80	19,20

§ 2. De gebouwen

De gebouwen wijken over het algemeen sterk af van die welke in ons land op grotere varkenshouderijbedrijven worden gebruikt.

We hebben de indruk gekregen dat de gebouwen die vanouds bij een bedrijf behoren zoveel mogelijk worden benut.

Als er gebouwen voor de varkenshouderij worden bijgebouwd dan wordt hiervoor over het algemeen goedkoop materiaal gebruikt. Verder

ziet men veel stallen die in open verbinding met de buitenlucht staan. Soms moet een belangrijk deel van de arbeid buiten worden verricht. In enkele punten samengevat kan omtrent de huisvesting het volgende worden gezegd:

- Dragende zeugen die uitloop krijgen kunnen in eenvoudige lighokken worden gehouden. Ook als de zeugen binnen worden gehouden wordt veelal groepshuisvesting toegepast.
- Voor zeugen met biggen heeft men in de eerste weken kraamhokken die ongeveer overeenkomen met de typen die wij kennen.
- Na 2-3 weken worden de dieren overgehokt, waarbij in sommige gevallen "group-suckling" wordt toegepast (2-5 zeugen met biggen in één ruimte).
- Na het spenen op 5-6 weken worden de biggen (veelal in grote groepen) in zeer eenvoudige hokken ondergebracht. Veelal uitloop naar buiten, onbeperkte voeding, soms groepen van 30 stuks. De dieren blijven hier tot een gewicht van ruim 30 kg.
- Meststallen. Hierbij zagen we stallen zonder isolatie en met een ruime toevoer van buitenlucht. In deze stallen waren lighokken aangebracht die met strobalen waren afgedekt. Verder komen er ook wel geïsoleerde en mechanisch geventileerde stallen voor.
- De stallen staan vaak over het gehele erf verspreid en er zijn veel aparte ruimten. Voor een efficiënte arbeidsaanwending is dit ongunstig. Als voordeel voor de verspreide en wat open huisvesting werden de gezondheidsaspecten naar voren gebracht.
- Er komen veel bedrijven voor waar stro wordt gebruikt (soms veel). Dit hangt samen met de ruime beschikbaarheid van stro. We hebben verschillende percelen gezien waar het stro op het land was verbrand. Bij kostenberekeningen rekent men als kosten voor stro alleen de kosten voor het in balen persen en thuis halen.
- De huisvesting moet in samenhang met het klimaat worden gezien. In het gedeelte van Engeland dat wij bezochten is de gemiddelde januari-temperatuur hoger en de gemiddelde juli-temperatuur lager dan in ons land. Het verschil tussen gemiddelde zomer- en gemiddelde winter-temperaturen is in Engeland 7°-12^oC. Aan de westkust zijn de verschillen kleiner dan aan de oostkust. De extreme waarden van vorstperioden en hittegolven zijn ook gematigder dan in ons land.
- Men streeft naar een maximale bezetting van de gebouwen en aanvaardt hierbij het herhaaldelijk overhokken van de dieren en de grotere arbeidsbehoefte die hierdoor ontstaat.
- Bij de adviezen omtrent huisvesting wordt rekening gehouden met de Code of Recommendations for the Welfare of Livestock.

§ 3. De arbeid

Op de bedrijven die we bezochten werd de arbeid hoofdzakelijk door betaalde krachten verricht. In 1971 waren de kosten voor een veeverzorger + f 147,-/week of ongeveer f 3,50/uur.

In Nederland waren de kosten per uur:

1969/1970 f 5,15

1970/1971 f 5,99

Voor de arbeidsbehoefte per bedrijf per jaar en voor het aantal dieren per arbeidskracht gebruikt men bij de MLC de volgende gegevens (fz = aantal fokzeugen per bedrijf, de opgegeven arbeidsbehoefte is op de gesloten bedrijven inclusief de mesterij).

	Arbeidsbehoefte/jaar	Dieren per man
Biggenproduktie	(fz x 18 uur) + 360 uur	120 fz
Porkers (handvoeding)	(fz x 37 uur) + 360 uur	66 fz
Porkers (mech. voeding)	(fz x 32 uur) + 360 uur	76 fz
Bacon (handvoeding)	(fz x 42 uur) + 360 uur	62 fz
Bacon (mech. voeding)	(fz x 35 uur) + 360 uur	72 fz
Heavy pigs (handvoeding)	(fz x 45 uur) + 360 uur	59 fz
Heavy pigs (mech. voeding)	(fz x 36 uur) + 360 uur	70 fz
Mestvarkens		
(handvoeding)	(mv. x 3,2 uur) + 360 uur	850 mv.
(mech. voeding)	(mv. x 1,7 uur) + 360 uur	1 500 mv.

Het aantal fokzeugen is: fokzeugen+gedekte opfokzeugen+niet gedekte opfokzeugen (het aantal niet gedekte opfokzeugen is klein doordat deze veelal eerst in de mestafdeling worden ondergebracht en dan nog niet als fokzeug worden meegeteld).

Deze normen zijn exclusief bedrijfsleiding. Op de bezochte bedrijven hebben we niet de indruk gekregen dat er naar gestreefd wordt om de arbeidsproductiviteit zo hoog mogelijk op te voeren. Er wordt niet naar een maximale produktie per man gestreefd.

Ook uit de opstelling van gebouwen en de vele afdelingen is af te leiden dat met andere aspecten (gezondheid, investeringen) meer rekening wordt gehouden.

Door de lage lonen heeft men tot nu toe op de arbeidsproductiviteit nog wel wat kunnen toeven.

We hebben verder de indruk gekregen dat ook de arbeidsomstandigheden een aspect vormen waaraan men tot nu toe weinig aandacht behoefde te besteden.

§ 4. De veevoedervervoorziening

In 1971 werd 2,5 miljoen ton mengvoeder voor varkens geproduceerd.

Een globale berekening geeft voor de totale voederbehoefte in de varkenshouderij ongeveer 5 miljoen ton. Hieruit kan worden afgeleid dat ongeveer de helft van het voeder in de vorm van mengvoeder wordt aangekocht.

De veevoederfabrieken zijn over het algemeen geplaatst bij de grote importhavens. Deze situering blijkt op steeds grotere bezwaren te stuiten. De verkeersproblemen rond de grote steden verhinderen een efficiënte distributie.

Vele van deze bedrijven zijn bezig een andere vestigingsplaats te kiezen en wel meer landinwaarts, op kortere afstand tot de afnemers.

De mengsels zijn over het algemeen eenvoudig van samenstelling. Voor varkens van 50-100 kg wordt het gebruik van 2,5% vismeel geadviseerd, daarnaast was soya de eiwitbron. Het percentage granen (gerst) is hoog (65-90%).

Het gebruik van graanvervangende produkten komt veel minder voor dan in ons land (andere prijsverhoudingen).

Het zelf malen en mengen wordt op de grotere bedrijven veel toegepast. Door de MLC wordt dit ook geadviseerd.

De grootste varkenshouderijbedrijven komen voor in de akkerbouwgebieden (oostelijk deel van het land).

§ 5. Afzet, geslacht gewicht en integratievormen

In Engeland wijkt het geslacht gewicht van de varkens sterk af van onze gewichtsgrenzen. Er zijn afzetmogelijkheden voor zeer uiteenlopende gewichtsgroepen. Iedere gewichtsgroep heeft zijn eigen prijsnotering.

Men kent de volgende groepen.

	Geslacht gewicht
Porkers	tot 60 kg
Cutters	60 - 80 kg
Baconers	60 - 75 kg
Heavy hogs	meer dan 80 kg

De cutters en de baconers vallen ongeveer in dezelfde gewichtsklasse.

Het gemiddelde van 500 boekhoudingen geeft een afleveringsgewicht aan van 79,4 kg (levend gewicht).

Van deze 500 bedrijven leverden er 190 baconvarkens af, ongeveer 220 bedrijven leverden dieren af beneden het bacongewicht en 90 bedrijven leverden varkens af in een hogere gewichtsklasse.

Enkele bedrijfsbezoeken waren georganiseerd naar aanleiding van ons verzoek om integratievormen in het reisprogramma te betrekken.

Bij deze bezoeken zijn we weinig contractuele bindingen tegengekomen. Samenwerkingsvormen tussen varkenshouderijbedrijven en slachtereijen hebben we alleen gezien in de vorm van vrijblijvende vormen van samenwerking.

§ 6. Gesloten bedrijven

Voor de grotere bedrijven is het gesloten bedrijfstype algemeen. Uit statistische gegevens over het aantal bedrijven (gesplitst naar grootte) kan worden afgeleid dat op vrijwel alle bedrijven met meer dan 100 varkens fokzeugen aanwezig zijn.

Het lichte afleveringsgewicht werkt waarschijnlijk mede in de richting van het gesloten bedrijf.

§ 7. Gecombineerd met grondgebruik

Uit de statistieken blijkt ook dat twee derde deel van de varkens in Engeland en Wales voorkomt op bedrijven die groter zijn dan 50 acres.

§ 8. Vrij grote bedrijven

Uit een indeling van de bedrijven naar het aantal varkens blijkt dat de gemiddelde bedrijfsgrootte in 1971 121,3 varkens bedroeg.

	% van aantal varkens
< 100 varkens	16,8
100 - 500 varkens	40,-
500 - 1000 varkens	20,9
> 1000 varkens	22,3

§ 9. Problemen met mest en gier

Milieuproblemen kent men in Engeland minder dan in ons land. Dit wordt mede veroorzaakt door de geringere varkensdichtheid en de geringere bevolkingsdichtheid op het platteland.

HOOFDSTUK III

Kengetallen

§ 1. Fokkerij

Voor het berekenen van het aantal fokzeugen per bedrijf gaat men over het algemeen uit van alle vrouwelijke dieren die voor de fokkerij bestemd zijn. De nog niet gedekte opfokzeugen worden als fokzeug meegeteld. Dit aantal is echter niet zo groot omdat op gesloten bedrijven de opfokzeugen aanvankelijk in de mestafdeling worden gehouden en pas als de toomgenoten als slachtvarken worden afgeleverd, naar de fokkerij-afdeling worden overgebracht.

Gemiddelden van de door de MLC gepubliceerde resultaten van fokkerij-bedrijven.

Resultaten per fokzeug (inclusief gedekte opfokzeugen en niet gedekte opfokzeugen)

	1969/1970	1971/1972
Aantal bedrijven	724	810
Aantal worpen per zeug per jaar	1,8	1,8
Aantal levend geboren biggen per worp	10,2	10,3
Gestorven biggen	1,6	1,6
Grootgebrachte biggen per worp	8,6	8,7
Grootgebrachte biggen per jaar	15,5	15,7

De wijze van berekening geeft een resultaat dat lager ligt dan volgens onze berekeningswijze (exclusief niet gedekte opfokzeugen).

Door de MLC worden voor individuele bedrijven ook wel berekeningen gemaakt volgens ons systeem. Hierbij wordt over het algemeen wel vermeld dat gedekte opfokzeugen (in-pig gilts) in het aantal zijn inbegrepen en niet gedekte opfokzeugen (maiden gilts) niet.

Ook in andere Engelse publikaties wordt deze berekeningswijze toegepast, bij voorbeeld in publikaties van de Agricultural Economics Units van de University of Cambridge. De gemiddelden liggen dan, uiteraard nogal wat gunstiger nl. in 1968/1969 16,9 grootgebrachte biggen per zeug, in 1970/1971 17,2 grootgebrachte biggen per zeug per jaar, in 1971/1972 17,3 grootgebrachte biggen per zeug per jaar.

Bij de beoordeling moet in aanmerking worden genomen dat de speenleeftijd in Engeland 5-6 weken is.

In ons land is het aantal grootgebrachte biggen per fokzeug ongeveer 15 per jaar.

De hoeveelheid voer per zeug per jaar (inclusief het voer voor de biggen tot 8 weken) is in de MLC boekhoudingen 1 640 kg per jaar. Hier moet weer een correctie op worden aangebracht omdat de niet gedekte opfokzeugen het aantal fokzeugen vergroten terwijl er geen jonge opfokzeugen in de fokkerijafdeling zijn. Om dit gegeven vergelijkbaar te maken met onze kengetallen moet het met ongeveer 170 kg per fokzeug per jaar worden verhoogd (het voer voor de opfokzeugen).

Voor Nederland is de gemiddelde hoeveelheid voer per zeug per jaar 1 750 - 1 800 kg. De verschillen zijn dus waarschijnlijk gering.

Op de Engelse bedrijven kan in de zomer op voer bespaard worden door het geven van weidegang. In de winter is de voederopname waarschijnlijk hoger door de veelal sobere huisvesting.

De grotere biggenproductie op de Engelse bedrijven verhoogt de voederbehoefte.

§ 2. De mesterij

De kengetallen van de mesterij worden sterk beïnvloed door de afleveringsgewichten.

Verder worden er voor het gesloten bedrijf soms gegevens verzameld waarbij het mesterijgedeelte niet altijd volledig van het fokkerijgedeelte is gescheiden.

Zo wordt in sommige publikaties de groei per dag vermeld van geboorte tot afleveren.

Over het algemeen worden de dieren vrij oud voordat ze het slachtgewicht bereiken. Dit betekent dus een trage groei per dag. Aan een publikatie van de MLC ontleen we het volgende overzicht.

Levend gewicht als slachtvarken (kg)	Leeftijd bij slachten (dagen)
67	167
81	184
87	196
92	223

De mestduur kan worden afgeleid door de leeftijd te verminderen met 56 dagen voor zoog- en opfokperiode.

Voor de berekening van de voederconversie wordt evenals in Nederland een omrekeningsfactor gebruikt om uit het geslacht gewicht het levend gewicht vast te stellen.

De gebruikte omrekeningsfactoren en de voederconversie zijn in een publikatie van de University of Cambridge als volgt:

	Omrekening	Kg voer/kg groei
Porkers	1,39	3,36
Baconers en Cutters	1,35	3,54
Heavy hogs	1,28	4,-

De gegevens van MLC publikaties komen ongeveer met deze gegevens overeen. Uit deze publikaties krijgt men de indruk dat de voederconversie op de Engelse varkensmestbedrijven vrij hoog is.

De voederkosten per kg groei zouden op de bedrijven waar zware varkens worden gemest toch nog wel eens vrij gunstig kunnen liggen.

Uit begrotingen die voor Nederlandse omstandigheden worden gemaakt blijkt dat de gemiddelde voerprijs op fokkerijbedrijven f 1,50 à f 2,- hoger is dan op mesterijbedrijven. In Engeland is dit verschil voor bedrijven die zware varkens mesten veel groter.

Voerprijs in glds. per 100 kg in 1971

Biggenproduktie	f 33,50
Porkers	f 31,50
Baconers en Cutters	f 30,40
Heavy hogs	f 27,80

Bedrijfseconomische boekhoudingen

Een van de activiteiten van de Meat en Livestock Commission is het bijhouden van bedrijfseconomische boekhoudingen.

Hieraan nemen ongeveer 1 500 bedrijven deel. De kosten voor een deelnemer zijn f 400,- per bedrijf. Een fokker ontvangt hiervoor iedere maand een overzicht en per kwartaal bezoek van een voorlichter.

Van de bedrijfseconomische overzichten worden iedere maand voortschrijdende gemiddelden van 6 en van 12 maanden berekend. De deelnemers zenden maandelijks hun gegevens in.

Voor de mesterij worden de resultaten alleen per half jaar berekend. In verband met de balanswaardering is afsluiting voor een kortere periode weinig zinvol.

De gegevens uit deze boekhoudingen zijn niet alleen van belang voor de adviezen aan de deelnemende bedrijven. Ze worden door de MLC ook gebruikt voor statistische gegevens omtrent de varkenshouderij en als basis voor de bedrijfseconomische voorlichting.

Bedrijfseconomische gegevens uit Engeland kunnen niet direct met die van Nederlandse bedrijven worden vergeleken. Hiervoor zijn verschillende redenen.

1. De opzet van de berekeningen is anders. In Engeland wordt het inkomen aan het vermogen toegerekend. Afschrijvingen en renteberekeningen zitten in de saldi. De arbeid wordt echter volledig in rekening gebracht. Dit sluit aan bij de Engelse bedrijfsstructuur (grote bedrijven met betaalde arbeid).
2. Er komen veel gesloten bedrijven voor. Berekeningen hebben meestal betrekking op het fokkerij of mesterij-gedeelte van een gesloten bedrijf.
In de afleveringsgewichten van de varkens komen grote verschillen voor (45-120 kg geslacht).
3. De prijzen verschillen met die in ons land. Gedeeltelijk is dit een gevolg van het gevoerde prijsbeleid en gedeeltelijk van verschil in omstandigheden.

Behalve door de MLC werd bedrijfseconomisch onderzoek in de varkenshouderij verricht door de agrarisch-economische afdeling van de Universiteit van Cambridge. Deze afdeling verzamelde gegevens van ongeveer 100 bedrijven. Dit materiaal wordt voor economisch onderzoek gebruikt.

HOOFDSTUK V

Vergelijking van de kosten

Het is met de beschikbare gegevens niet mogelijk vergelijkbare kostprijsberekeningen te maken voor Engelse en Nederlandse omstandigheden. De uitgangspunten voor de berekeningen zijn daarvoor teveel verschillend. Wel is het mogelijk om per kostenfactor na te gaan welke verschillen er zijn en hoe die ontstaan.

De gegevens voor deze vergelijkingen zijn voor een groot deel ontleend aan:

Modelbegrotingen die voorkomen in Pig Facts 1971, uitgave van de MLC.

Report Pig Feed Recording Service (MLC).

Results of Pig Management Scheme 1971 en 1972 uitgave van de Universiteit van Cambridge.

Varkens 1972, uitgave van het LEI te 's-Gravenhage.

Kostprijsberekeningen t.b.v. de biggenprijzenschema's uitgegeven door het Consulentschap voor de Varkenshouderij i.a.d. te Utrecht.

Bij deze vergelijkingen is de koers aangehouden van £1 = 8 glds.

§ 1. De arbeidskosten

De lonen zijn in Engeland lager dan in Nederland. In 1971 was het loon er voor een mannelijke arbeider in de landbouw ouder dan 20 jaar f 146,80 per week (inclusief verzekeringen). Bij een werkweek van 42 uur was dit f 3,50 per uur. De laatste tijd zijn de landarbeiderslonen in Engeland sterk gestegen.

Voor Nederland waren de vergelijkbare arbeidskosten per uur:

1969/1970	f 5,15
1970/1971	f 5,99
1971/1972	f 7,15

Als arbeidskosten in de fokkerij worden de volgende bedragen vermeld.

	Aantal fokzeugen	Biggen/zeug	Glds./big	Glds./fz/jaar
Pig Facts 1971 Pig Management	100 1)	18	8,50	153
Scheme 1971 Pig Management	82	17,2	8,-	138
Scheme 1972	84	17,3	8,80	152
Varkens 1972	75	14,9	15,10	225
Prijzenschema 1972	40-100	15,-	16,16	242

1) Inclusief niet-gedekte opfokzeugen.

Voor de mesterij worden de arbeidskosten per varken per jaar als volgt berekend:

	Aantal mestvarkens	Uren per mv. per jaar	Guldens per mv. per jaar
Pig Facts 1971 Pig Management	800	3,7	f 13,-
Scheme 1971 Pig Management	800	?	f 18,-
Scheme 1972	800	?	f 20,-
Varkens 1972	500	2,7	f 21,25
Prijzenschema 1972	400-1000	2,5	f 24,15 2)

2) Inclusief 20% toeslag.

De verschillen met de Engelse situatie zijn dat in Nederland minder uren worden besteed bij hogere kosten per uur.

§ 2. Voederkosten

De voederkosten in de fokkerij voor zeugen en biggen zijn:

	Kg voer per zeug per jaar	Prijs per 100 kg	Voer- kosten per zeug	Biggen per zeug per jaar	Voer- kosten per big
Pig Facts 1971 1)	1 640 2)	f 32,85	f 539	18	f 34,30
Pig Feed Recording Service 1)	1 620	f 31,68	f 513	15,8	f 32,50
Pig Management 1971	1 562	f 33,40	f 526	17,2	f 30,60
Pig Management 1972	1 560	f 31,95	f 498	17,3	f 28,80
Varkens 1972	1 768	f 41,-	f 725	14,9	f 48,70
Prijzenschema 1972 (B)	1 700	f 41,10	f 699	15,-	f 46,60

1) Inclusief de niet- gedekte opfokzeugen.

2) Zie opmerking in hoofdstuk III.

De lagere voerkosten worden in Engeland voor een belangrijk deel veroorzaakt door de lagere prijs van het voer en het grotere aantal biggen per zeug.

Voor de vergelijking van de voederkosten van mestvarkens, zijn de Engelse gegevens omgerekend naar een geslacht gewicht van 80 kg. Voor het begingewicht is 20 kg aangehouden.

De voederkosten per afgeleverd mestvarken

	Kg voer per mestperiode	Prijs/100 kg	Voerkosten per slachtvarken
Pig Facts 1971	329	f 28,-	f 92,60
Pig Management Scheme 1971	335	f 28,50	f 95,50
Pig Management Scheme 1972	335	f 26,40	f 88,40
Varkens 1972	290	f 40,-	f 116,-
Prijzenschema 1972	289	f 40,-	f 115,60

Het hogere voederverbruik wordt in vrijwel alle Engelse publikaties vermeld. De samenstelling van het voer is echter niet bekend.

Volgens een publikatie van BOCM-Silcock zou bij een gelijke samenstelling van het voer, de voederprijs in Nederland door hogere grondstoffenprijzen ruim 40% hoger zijn. Door toevoeging van graanvervangende produkten wordt de prijs in Nederland verlaagd. In deze publikatie komt het volgende overzicht voor.

Samenstelling van het rantsoen in %

	Engeland		Nederland	
Gerst	53	Maf's		28
Tarwe	20	Milo		25
Tarwevoermeel	15	Tapioca		5
Vismeeel	10	Zemelen		10
Mineralen	2	Maf'sgluten		5
		Vismeeel		2
		Soya		15
		Erwten		2
		Melasse		3
		Mineralen		2
% eiwit	16,2			17,2
TDN	70			71

Als de kosten (1972) van de grondstoffen van het Engelse mengsel voor Engeland op 100 worden gesteld dan zou het verhoudingscijfer voor hetzelfde mengsel in Nederland op 141,5 komen. Het Nederlandse mengsel geeft een verhoudingscijfer voor de kosten van 123,1.

Deze prijsverhoudingen komen ongeveer overeen met de prijs van het Engelse zeugenvoer en het voer voor jongere varkens t.o.v. de Nederlandse voerprijzen.

Een belangrijk deel van de huidige verschillen in voederkosten van big en mestvarken kunnen worden toegeschreven aan de prijsverschillen van het voer. Verder bleek dat ook het hogere aantal biggen per zeug in Engeland aanleiding kan zijn voor lagere voerkosten per big. Samengevat is de volgende vergelijking te maken van de voerkosten per dier.

	Engeland	Nederland	Verskil	
			in glds.	in % (Engeland = 100)
Big	f 32,50	f 47,50	+ f 15,-	146
Mestvarken	f 94,-	f 116,-	+ f 22,-	123
Totaal	f 126,50	f 163,50	+ f 37,-	129

§ 3. De huisvestingskosten

Huisvestingskosten zijn moeilijk vergelijkbaar. Verschillen ontstaan door:

- Verschillen in uitvoering van de stallen.
- Prijsverschillen voor arbeid en materialen.

- Verschillen in uitgangspunten bij de kostenberekeningen.
- Het verstrekken van subsidie bij nieuwbouw. In Engelse publikaties worden de investeringen bij nieuwbouw over het algemeen vermeld na aftrek van 30% - 40% subsidie.

Huisvestingskosten in de fokkerij:

	Investeringen per zeug (glds.)	% Afschrijving	% Rente	Kosten per zeug per jaar (glds.)
Pig Facts 1971 Pig Management Scheme 1971	650 1)	10%	10%	130
Pig Management Scheme 1972	440 2)	?	?	40
Varkens 1972	460 2)	?	?	45
Prijzenschema 1972	1 200	10% 3)	7% 3)	126
	1 650		13% 4)	215

- 1) Investering in nieuwe gebouwen na aftrek van 30% subsidie. In een publikatie van de Agricultural Development and Advisory Service (ADAS) werd in 1971 voor een stal voor 200 fokzeugen het investeringsbedrag begroot op f 1 050,- per fokzeug. Na aftrek van 30% subsidie is hiervan nog f 735,- voor rekening van de ondernemer.
- 2) Gemiddelde investeringen op bedrijven.
- 3) Op basis van gemiddelde investering. Afschrijving en rente berekend over de boekwaarde.
- 4) Op basis van nieuwbouw. Afschrijving over de nieuwbouwwaarde, rente berekend over de gemiddelde investering.

Volgens begrotingen van de ADAS (1971) waren de investeringen in een mestvarkensstal, met 750 varkensplaatsen en mechanische brijvoeding f 180,- per varkensplaats. Na aftrek van 30% subsidie bleef hiervan f 126,- voor rekening van de ondernemer.

Huisvestingskosten mesterij

	Investerings- per mest- varken (glds.)	% Afschrijving	% Rente	Kosten per varken per jaar (glds.)
Pig Facts 1971 Pig Management Scheme 1971	120 1)	10%	10%	24
Pig Management Scheme 1972	100 2)	?	?	10
Varkens 1972	100 2)	?	?	10
Prijzenschema 1972	245	10% 3)	7% 3)	25
	275		13% 4)	36

1) 2) 3) 4) Zie opmerkingen onder fokkerij.

§4. Overige kosten

De overige kosten zijn niet vergelijkbaar. In Engelse publikaties wordt niet altijd de berekende rente opgenomen. Het resultaat wordt aan het geïnvesteerde vermogen toegerekend.

Als strokosten worden opgenomen dan zijn deze veelal laag t.o.v. de hoeveelheid stro die wordt gebruikt. Het stro heeft op het land vrijwel geen waarde en de kosten bestaan uit het in balen persen en het transport.

HOOFDSTUK VI

Opbrengstprijzen en ontwikkeling van de rentabiliteit

Uit het voorgaande blijkt dat het niet mogelijk is om goed vergelijkbare kostenberekeningen voor beide landen te maken.

Men kan echter ook op andere wijze een indruk krijgen van de concurrentiekracht van een produktietak en wel door na te gaan hoe de prijsverhoudingen geweest zijn en hoe deze produktietak zich onder die prijsverhoudingen ontwikkeld heeft.

In dit hoofdstuk zal een overzicht worden gegeven van de opbrengstprijzen, van enkele kostenfactoren en van de uitbreiding van de varkenshouderij in de laatste jaren.

§ 1. De opbrengstprijzen

De prijzen van slachtvarkens stonden tot nu toe sterk onder invloed van het "Fatstock Guarantee Scheme for Pigs". De invloed van deze prijsgarantie komt vooral tot uitdrukking in perioden met lage prijzen van varkensvlees. Door toeslagen werden de prijsdalen opgevuld zodat een afvlakking van de cyclische beweging van de prijzen ontstond en de prijsrisico's voor een belangrijk deel werden geëlimineerd.

Volgens Meat and Livestock Statistics (een MLC uitgave) geldt voor de garantieprijs voor varkens in de periode 1972/1973 de volgende regeling.

De garantie is voor slachtvarkens die in het Verenigd Koninkrijk worden geproduceerd. Uitstoot van fokdieren valt er niet onder.

Voor 1972/1973 is de garantieprijs ongeveer f 2,50 per kg geslacht gewicht. Hierbij gaat men ervan uit dat er minimaal 14,35 miljoen slachtvarkens per jaar worden geproduceerd en maximaal 15 miljoen.

De garantieprijs wordt volgens twee criteria aangepast.

1. Op grond van veranderde voerprijzen. Bovengenoemde prijs gold voor een voerprijs van f 30,80 per 100 kg.
2. Op grond van de verwachte produktie. Als op grond van statistieken verwacht werd dat de produktie in de volgende 52 weken hoger zou zijn dan 15 miljoen slachtvarkens dan werd de garantieprijs verlaagd volgens de volgende schaal

Verwachte produktie (miljoenen)	Verlaging van garantieprijs per kg
15,00 - 15,30	- f 0,043
15,30 - 15,60	- f 0,08

Als de verwachtingen lager zijn dan 14,35 miljoen slachtvarkens voor de volgende 52 weken dan wordt de volgende verhoging toegepast

Toeslag op verwachte produktie (miljoenen)	Toeslag op garantieprijs per kg
14,05 - 14,35	+ f 0,035
13,75 - 14,05	+ f 0,08

De garantieregeling wordt uitgevoerd door via de slachterijen de bedragen uit te keren die op grond van de garantieprijs en de marktprijs berekend kunnen worden. In de jaren 1969, 1970 en 1971 is gedurende 27 maanden een garantieuitkering verstrekt en gedurende 9 maanden niet.

Baconvarkens vallen onder het bacon-accoord. Hierbij wordt regeling van de produktie en een ver doorgevoerde prijsegalisatie nagestreefd. De prijs van baconvarkens is door een extra toeslag hoger dan die van andere varkens. Over het algemeen is de rentabiliteit van de baconproduktie gunstiger geweest dan die van de andere gewichtsklassen.

De producentenprijzen voor varkens worden weergegeven in het navolgend overzicht.

In de grafiek is een vergelijking gemaakt van de varkensprijzen in Nederland en Engeland.

Opvallend is de stabiliteit van de prijs (vooral bij de bacon). In Nederland zijn de prijsfluctuaties groter.

De voederprijzen zijn in Engeland in de hier weergegeven jaren sterk gestegen. De opbrengstprijzen van de varkens lopen parallel met de voerprijzen.

Indexcijfers mengvoederprijzen voor varkens 1964/'65-1966/'67=100.

1968	1969	1970	1971	1972
104,-	105,7	117,4	130,1	126,-

De biggenprijzen zijn laag.

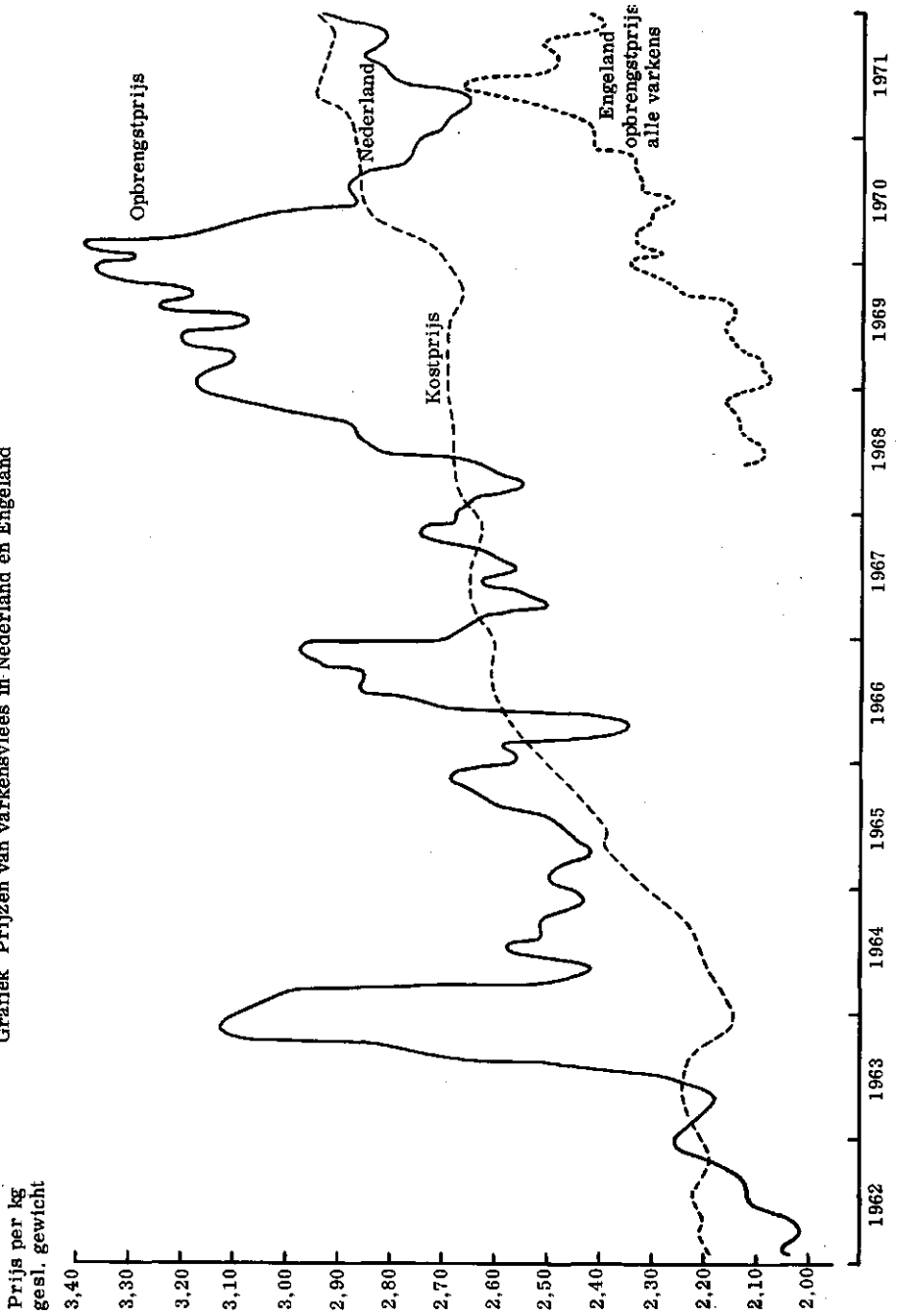
Overzicht van de producentenprijzen voor varkens

	Alle varkens					Heavy hogs				
	1968	1969	1970	1971	1972	1968	1969	1970	1971	1972
Januari		2,08	2,29	2,42	2,33		1,87	2,00	2,13	2,12
Februari		2,10	2,34	2,45	2,40		1,87	2,05	2,13	2,09
Maart		2,10	2,34	2,51	2,46		1,87	2,05	2,16	2,09
April		2,14	2,31	2,59	2,54		1,88	2,05	2,23	2,10
Mei	2,13	2,16	2,31	2,67		1,82	1,90	2,07	2,27	
Juni	2,09	2,17	2,27	2,62		1,82	1,91	2,07	2,23	
Juli	2,10	2,15	2,33	2,49		1,82	1,91	2,07	2,28	
Augustus	2,14	2,15	2,33	2,49		1,82	1,91	2,07	2,28	
September	2,14	2,24	2,34	2,52		1,82	1,91	2,00	2,27	
Oktober	2,15	2,27	2,34	2,46		1,82	1,93	2,02	2,17	
November	2,17	2,31	2,42	2,40		1,82	1,94	2,09	2,15	
December	2,13	2,35	2,42	2,41		1,86	1,96	2,12	2,13	

Bacon (1e klasse) volgens contracten

	1968	1969	1970	1971	1972
Januari		2,30	2,39	2,75	2,61
Februari		2,30	2,40	2,78	2,62
Maart		2,30	2,41	2,80	2,66
April		2,32	2,48	2,87	2,66
Mei	2,24	2,34	2,55	2,84	
Juni	2,31	2,36	2,56	2,76	
Juli	2,31	2,37	2,57	2,75	
Augustus	2,31	2,37	2,59	2,74	
September	2,31	2,38	2,59	2,71	
Oktober	2,31	2,38	2,60	2,66	
November	2,31	2,38	2,62	2,62	
December	2,30	2,38	2,68	2,60	

Grafiek Prijzen van varkensvlees in Nederland en Engeland

Netto-opbrengstprijis per big van 22,8 kg (glds.)

	1970		1971		1972	
	1	2	1	2	1	2
Januari	50,30	52,20	52,90	57,00	54,30	55,70
Februari	50,40	53,40	52,90	56,70	54,50	55,40
Maart	50,60	53,70	53,20	56,60	54,80	56,20
April	52,30	54,70	53,40	56,60	56,60	57,40
Mei	52,90	54,80	54,20	57,50	57,20	58,20
Juni	52,80	55,00	54,20	56,80	57,20	59,00
Juli	52,90	55,40	54,20	57,00	58,00	60,00
Augustus	52,90	55,50	54,80	58,20	58,30	60,50
September	52,90	55,60	54,80	57,60	58,30	61,40
Oktober	52,90	55,50	54,80	56,90	59,60	62,20
November	52,90	55,90	54,30	56,40	60,30	62,70
December	52,90	56,20	54,30	56,20	65,10	66,60

- 1 South Western
2 Northern

§ 2. Vergelijking van de rentabiliteit

Op basis van de hierboven vermelde prijzen is het mogelijk vergelijkingen op te stellen die een globale indruk van de rentabiliteitsverschillen geven.

Als opbrengstprijis voor de Engelse varkenshouderij is het gemiddelde van de "bacon"- en de "heavy"-klasse genomen. Het is dan mogelijk een geslacht gewicht te kiezen dat ongeveer met het Nederlandse geslacht gewicht overeenkomt. Ook voor de technische resultaten zijn de gemiddelden van de baconers en de heavy hogs genomen.

Voor Nederland zijn de gegevens afkomstig van LEI-bedrijven met meer dan 50 fokzeugen of meer dan 500 mestvarkens.

Er is één berekening gemaakt voor het fokkerij- en mesterij-gedeelte. Het boekjaar loopt van 1 mei t/m 30 april.

Deze berekeningen geven voor Engeland de indruk van een stabiele inkomensvorming. Hierbij moet er rekening mede worden gehouden dat gelijkblijvende voederwinst door kostenstijgingen en geldontwaarding in feite een achteruitgang betekent. Het niveau van de voederwinst ligt lager dan in Nederland. De kosten van huisvesting en de arbeidslonen waren in deze jaren echter ook belangrijk lager.

Vergelijking van de voederwinst (per slachtvarken van ongeveer 80 kg geslacht)

	Engeland					Nederland				
	1968/1969	1969/1970	1970/1971	1971/1972	1971/1972	1968/1969	1969/1970	1970/1971	1971/1972	1971/1972
Kg geslacht gewicht	80	80	80	80	80	76,9	80,6	79,9	80,5	80,5
Opbrengst per kg geslacht	2,02	2,12	2,33	2,38	2,38	2,89	3,21	2,80	2,84	2,84
Opbrengst per varken (glds.)	161,60	169,60	186,40	190,40	190,40	234,60	268,70	229,80	234,50	234,50
Prijs per 100 kg voer										
fokkerij	26,90	27,90	33,80	32,90	32,90	39,90	39,80	42,20	41,40	41,40
mesterij	24,00	24,90	29,30	28,60	28,60	38,30	39,00	41,00	40,20	40,20
Voerkosten per varken										
fokkerij (excl. opfok- zeugen)	26,70	27,70	35,70	34,80	34,80	41,70	41,40	44,20	43,30	43,30
mesterij	78,00	80,90	95,10	92,80	92,80	106,80	115,60	120,40	118,00	118,00
Opbrengst min voerkosten	56,90	61,00	55,60	62,80	62,80	86,10	111,70	65,20	73,20	73,20

§ 3. De ontwikkeling van de varkenshouderij

De varkensstapel in het Verenigd Koninkrijk heeft zich de laatste jaren geleidelijk uitgebreid. Dit blijkt uit de jaarlijkse tellingen.

	Totaal aantal x 1000 t.	Waarvan fokzeugen x 1000 t.
1966	7 333	822
1967	7 107	824
1968	7 387	887
1969	7 783	915
1970	8 088	957
1971	8 724	984

Dit is een uitbreiding met 19% in 5 jaar. In dezelfde jaren nam de Nederlandse varkensstapel met 58% toe. Dit is uiteraard sterk gestimuleerd door de gunstige prijzen in de periode 1968 - 1970.

Wat de Engelse varkenshouderij betreft kan gesteld worden dat deze zich bij de prijsontwikkeling in die jaren goed heeft kunnen handhaven.

Wat de bedrijfsstructuur betreft heeft dezelfde ontwikkeling plaats als in Nederland.

Aantal bedrijven met varkens en varkens per bedrijf in Engeland en Wales.

	Aantal bedrijven	Varkens/bedrijf
1966	82 358	70,1
1971	56 900	121,3

§ 4. De toekomstige ontwikkeling

De Engelse economie en daarmee ook de varkenshouderij staat nu aan het begin van ingrijpende veranderingen.

Hoe de varkenshouderij op de veranderde omstandigheden zal reageren is niet te voorspellen. We kunnen slechts in een aantal punten aangeven welke factoren hierbij een rol zouden kunnen spelen.

- De Engelse varkenshouderij beschikt over een bedrijfsstructuur die vergeleken met de gemiddelde omstandigheden in de EEG vrij gunstig is.
- Tot nu toe heeft men in de varkenshouderij vrij stabiele prijzen gekend. In de toekomst zal de varkenscyclus zich sterker in de prijs doen gevoelen. Verwacht kan worden dat het toenemende prijsrisico

enigszins een rem op de ontwikkeling zal leggen.

- Voor ons land (en ook voor de andere "oude" EEG landen) is het gezinsbedrijf de basis van de "varkenshouderij". Uit begrotingen en ook uit de praktijk blijkt dat varkenshouderij op grote bedrijven met betaalde arbeidskrachten weinig perspectief biedt. In Engeland zit een belangrijk deel van de varkenshouderij op bedrijven met betaalde arbeid. Het is de vraag hoe de verhoudingen zullen liggen als ook daar de economische omstandigheden gaan veranderen onder invloed van de aansluiting bij de EEG (hogere lonen, grotere werkgelegenheid).
- De ontwikkeling van de varkenshouderij hangt mede af van de rentabiliteit van andere produktietakken. De rentabiliteit van akkerbouw, melkveehouderij en mestvee zal voor de Engelse boer gunstiger worden. Het is niet onwaarschijnlijk dat investeringen en uitbreidingen voor een belangrijk deel worden gezocht in de richting van deze produktietakken waarvoor een zeker prijsbeleid in Brussel wordt gevoerd. De prijsrisico's van deze produktietakken zijn minder groot dan voor de varkenshouderij. Dit maakt de aantrekkingskracht voor de varkenshouderij minder groot.
- Op de grote graanbedrijven is in het verleden in de varkenshouderij veel eigen graan gebruikt. Als de graanprijzen hoger worden wordt dit minder aantrekkelijk. De mogelijkheid bestaat dan dat de prijzen van aangekocht krachtvoer minder snel stijgen dan de graanprijzen. Het is de vraag of men bij hogere prijzen de granen nog aan de varkens zal geven.

Samenvatting en conclusies

1. In Engeland komt de varkenshouderij voor een belangrijk deel voor op grote bedrijven die hiervoor betaald personeel hebben.
2. De huisvesting van de varkens is over het algemeen vrij eenvoudig. Opvallend is dat veel stallen in open verbinding met de buitenlucht staan en dat veelal een belangrijk deel van de arbeid buiten wordt verricht. Bij de bouw wordt meer gelet op lage investeringskosten dan op arbeidsefficiency.
3. Grotere varkenshouderijbedrijven zijn vrijwel steeds gesloten bedrijven. Er wordt gefokt en gemest. Dit wordt mede in de hand gewerkt door het lage afleveringsgewicht. Het geslacht gewicht van de afgeleverde varkens ligt tussen 45 kg en 100 kg. Gemiddeld is het ongeveer 60 kg.
4. De arbeidsnormen die in begrotingen worden gebruikt liggen voor de fokkerij ongeveer gelijk aan onze normen. Voor de mesterij zijn ze hoger.
5. Ongeveer de helft van het voeder voor varkens wordt in gemengde vorm aangekocht. Op grotere akkerbouwbedrijven maalt en mengt men veelal zelf. De MLC propageert het zelf malen en mengen. De veevoederfabrieken hebben veelal een ongunstige vestigingsplaats. Ze staan bij de grote havens. Door toenemende verkeersopstoppingen rond de steden ondervindt men daardoor steeds meer ongerief. Verschillende bedrijven worden verplaatst naar de plattelandsgebieden.
6. Contractproductie en organisaties voor integratie komen weinig voor.
7. Kengetallen van de Engelse fokkerijbedrijven zijn niet vergelijkbaar met die van Nederlandse bedrijven. In de meeste gevallen zijn in Engeland in het aantal fokzeugen de nog niet gedekte opfokzeugen begrepen. De afwijking die daardoor ontstaat is echter betrekkelijk klein doordat deze opfokzeugen eerst meestal in het mesthok gehouden worden en pas als de toomgenoten worden afgeleverd naar de fokkerijafdeling gaan.
8. De speenleeftijd van de biggen is 5-6 weken. Het aantal worpen per zeug is hoger dan in ons land. Het aantal grootgebrachte biggen per worp is gelijk. De hoeveelheid voer per zeug per jaar is gelijk.
9. De groei per dag is gemiddeld vrij laag en de voederconversie vrij hoog. Een opvallend punt is de lage voerprijs die voor het mesten van zware varkens genoemd wordt. Hierdoor zijn waarschijnlijk de voederkosten per kg groei gunstiger dan uit de hoge voederconversie blijkt.

10. De MLC houdt voor ongeveer 1 500 varkenshouderijbedrijven een bedrijfseconomische boekhouding bij. Voor de fokkerij wordt per maand het resultaat berekend. Hiervan worden tevens voortschrijdende gemiddelden berekend. Voor de mesterij wordt de boekhouding ieder halfjaar afgesloten.
11. De berekening van het bedrijfsresultaat is anders dan in ons land. Het inkomen wordt aan het vermogen toegerekend. Arbeid wordt volledig als kosten in rekening gebracht.
12. De arbeidskosten per uur waren belangrijk lager dan in ons land. De lonen van landarbeiders stijgen de laatste tijd sterk.
13. De prijs van het voer is eveneens belangrijk lager dan in ons land. Het verschil is echter minder groot dan het verschil in grondstoffenprijzen zou doen vermoeden. Uit een berekening van BOCM-Silcock blijkt dat bij een gelijke samenstelling (75% granen) een mengsel in Nederland ruim 40% duurder zou zijn dan in Engeland. De mengsels die in Nederland met graanvervangende produkten worden samengesteld zijn bij gelijke voederwaarde 23% duurder dan het Engelse graanmengsel.
14. De investeringen zijn belangrijk lager dan in Nederland (lagere prijzen, eenvoudiger bouw). In publikaties wordt veelal het investeringsbedrag vermeld na aftrek van subsidie (30%).
15. De opbrengstprijzen zijn in het verleden zeer stabiel geweest t.g.v. het "Fatstock Guarantee Scheme". De prijzen zijn een aantal jaren op een zodanig niveau gehouden dat de voederwinst per varken vrij constant was. In feite betekende dit een teruggang in de rentabiliteit.
16. De varkenshouderij in Engeland heeft tussen 1966 en 1971 een toename gekend van 19%. Het aantal varkenshouderijbedrijven is in deze periode met meer dan 30% afgenomen.
17. Wat de toekomstige ontwikkeling betreft kan gesteld worden dat enerzijds de Engelse varkenshouderij technisch op een zodanig peil staat dat ze bij het hogere prijsniveau in de EEG zich verder zou kunnen ontwikkelen. Ook de structuur van de varkenshouderij is gunstig.
Anderzijds echter zijn er een aantal factoren die, naar wij verwachten, de ontwikkeling zal afremmen zoals:
 - een sterkere invloed van de varkenscyclus op de prijzen waardoor het prijsrisico in belangrijke mate zal toenemen;
 - het geringe perspectief dat er (ook in ons land) zit in varkenshouderij met betaalde arbeidskrachten;
 - de alternatieve inkomensmogelijkheden voor de bedrijven (akkerbouw, melkvee, mestvee) worden gunstiger. Verwacht mag worden dat inkomensverbetering voor een belangrijk deel in deze

produktietakken (met een stabiel prijsniveau) zal worden gezocht.

- bij hogere graanprijzen wordt het verwerken van eigen graan minder aantrekkelijk. De prijs van aangekocht voer zal waarschijnlijk minder stijgen dan de graanprijs. Er kunnen graanvervangende produkten worden gebruikt.

In het "Woord Vooraf" is gesteld dat het niet mogelijk is de toekomstige ontwikkeling te voorspellen. In dit verslag zijn verschillende factoren genoemd die deze ontwikkeling kunnen beïnvloeden. Hoe ze op elkaar inwerken moet worden afgewacht.